

Świadczenia emerytalno-rentowe podlegające koordynacji unijnej w stosunkach polsko-greckich

Zakład Ubezpieczeń Społecznych
maj 2013

Polskie świadczenia emerytalno-rentowe objęte unijną koordynacją

- emerytura
- renta z tytułu niezdolności do pracy
- renta rodzinna
- dodatek pielęgnacyjny, dodatek do renty rodzinnej dla sieroty zupełnej
- zasiłek pogrzebowy
- świadczenia przedemerytalne

Emerytura

Osoby urodzone przed 1 stycznia 1949r.

- mogą nabyć prawo do emerytury po ukończeniu wieku emerytalnego oraz udowodnieniu przynajmniej 20 – letniego (w przypadku kobiety) lub 25 – letniego (w przypadku mężczyzny) okresu składkowego i nieskładkowego,
- emerytura może być również przyznana ubezpieczonym, którzy osiągnęli wiek emerytalny i nie zdołali udowodnić powyższego okresu składkowego i nieskładkowego, ale posiadają krótszy o 5 lat staż ubezpieczeniowy, wynoszący co najmniej 15 lat dla kobiet lub 20 lat dla mężczyzn.

Emerytura

Osoby urodzone po 31 grudnia
1948 r.

Osoby ubezpieczone urodzone po dniu 31
grudnia 1948r. mogą nabyć prawo do
emerytury w wieku emerytalnym, bez
względu na liczbę udowodnionych
okresów składkowych i nieskładkowych.

Emerytura

Osoby urodzone po 31 grudnia 1948 r.

- Wysokość emerytury zależy od
 - kwoty zwaloryzowanego kapitału początkowego oraz
 - kwoty zwaloryzowanych składek zewidencjonowanych w ZUS po 1998 r. na indywidualnym koncie ubezpieczonego
- Suma tych kwot zostanie podzielona przez *średnie dalsze trwanie życia* ustalone dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę tej osoby, której ustalana będzie emerytura.

Kapitał początkowy

- KP ustala się dla ubezpieczonych urodzonych po 1948 r. za okresy pracy przed 1999 r.
- Wysokość KP ustala się poprzez obliczenie hipotetycznej emerytury na dzień 1.01.1999 r., a następnie pomnożenie kwoty hipotetycznej emerytury przez średnie dalsze trwanie życia (kobiet i mężczyzn) w wieku 62 lat, ustalone na dzień 1 stycznia 1999 r.
- W celu obliczenia KP niezbędne jest złożenie wniosku o jego ustalenie wraz z dokumentami potwierdzającymi przebyte przed 1999 r. okresy składkowe i nieskładkowe oraz wysokość zarobków (dochodów), które będą przyjęte do obliczenia podstawy wymiaru tego kapitału.

Zmiany w polskich przepisach emerytalnych od 1.01.2013 r.

Powszechny wiek emerytalny

- Stopniowe podwyższanie wieku emerytalnego dla kobiet i mężczyzn do osiągnięcia **jednakowego poziomu 67 lat** i dotyczy:
 - kobiet urodzonych po 31.12.1952 r.
 - mężczyzn urodzonych po 31.12.1947 r.
- Obowiązujący dla danej grupy ubezpieczonych wiek emerytalny można sprawdzić za pomocą kalkulatora podwyższonego wieku przejścia na emeryturę, dostępnego na stronie **mojaemerytura.zus.pl**

Zmiany w polskich przepisach emerytalnych od 1.01.2013 r.

Emerytura częściowa

Przysługuje ubezpieczonym urodzonym po 31.12.1948 r., którzy nie osiągnęli wieku emerytalnego, jeżeli spełnili łącznie następujące warunki:

- Kobieta osiągnęła co najmniej 62 lata życia i posiada co najmniej 35-letni okres składkowy i nieskładkowy
- Mężczyzna osiągnął co najmniej 65 lat życia i posiada co najmniej 40-letni okres składkowy i nieskładkowy

Wysokość emerytury częściowej stanowi 50% kwoty świadczenia emerytalnego ustalanego zgodnie z zasadami obowiązującymi dla ubezpieczonych urodzonych po 31.12.1948 r.

Zmiany w polskich przepisach emerytalnych od 1.01.2013 r.

Podstawa obliczenia emerytury przyznawanej na zasadach określonych dla osób urodzonych po 31.12.1948 r. ulega pomniejszeniu o kwoty pobranych emerytur przyznanych z FUS przed osiągnięciem wieku emerytalnego.

(ww. zmniejszenie dot. również świadczeń emerytalnych ponownie ustalonych na podstawie „ustawy prezydenckiej” z dnia 10.06.2011r.)

Renta z tytułu niezdolności do pracy

Prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy przysługuje ubezpieczonemu, który spełnia łącznie następujące warunki:

- jest niezdolny do pracy,
 - ma wymagany okres składkowy i nieskładkowy,
 - niezdolność do pracy powstała w określonych ustawą okresach składkowych (okres zatrudnienia, okres ubezpieczenia) i nieskładkowych (np. w okresie pobierania zasiłku chorobowego lub opiekuńczego) albo nie później niż w ciągu 18 miesięcy od ustania tych okresów.
- Za niezdolną do pracy uważa się osobę, która całkowicie lub częściowo utraciła zdolność do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje odzyskania tej zdolności po przekwalifikowaniu.
Całkowicie niezdolną do pracy jest osoba, która utraciła zdolność do wykonywania jakiegokolwiek pracy.
Częściowo niezdolną do pracy jest osoba, która utraciła - w znacznym stopniu - zdolność do pracy zgodnej z posiadanym przez nią poziomem kwalifikacji.

Renta rodzinna

- Renta rodzinna przysługuje uprawnionym członkom rodziny osoby, która w chwili śmierci miała ustalone prawo do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy albo spełniała warunki wymagane do uzyskania jednego z tych świadczeń. Przy ocenie prawa do renty przyjmuje się, że osoba zmarła była całkowicie niezdolna do pracy.
- Renta rodzinna przysługuje także uprawnionym członkom rodziny osoby, która w chwili śmierci pobierała zasiłek przedemerytalny lub świadczenie przedemerytalne. W takim przypadku przyjmuje się, że osoba zmarła spełniała warunki do uzyskania renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy.

**Świadczenia emerytalno-rentowe
w świetle
przepisów Unii Europejskiej**

**Podstawy prawne dotyczące zabezpieczenia
społecznego w stosunkach polsko-greckich**

**Rozporządzenia Parlamentu
Europejskiego i Rady (WE)
nr 883/2004 i nr 987/2009
dotyczące koordynacji
systemów zabezpieczenia
społecznego**

Osoby objęte unijną koordynacją w obszarze świadczeń emerytalno-rentowych

Unijne przepisy o koordynacji w zakresie emerytur i rent dotyczą:

- pracowników i osób prowadzących działalność na własny rachunek, którzy podlegają lub podlegali ustawodawstwu jednego lub kilku państw członkowskich i są obywatelami jednego z państw członkowskich bądź są bezpaństwowcami lub uchodźcami zamieszkałymi na terytorium jednego z państw członkowskich oraz
- członków rodzin wyżej wymienionych osób, a także osób pozostałych przy życiu po wymienionych osobach

Uprawnienia osób ubiegających się o świadczenia emerytalno-rentowe mogą być regulowane przez unijne przepisy o koordynacji w sytuacji gdy:

- osoby te pracowały w co najmniej dwóch państwach członkowskich lub
- osoby te pracowały w jednym państwie członkowskim, ale mieszkają w innym państwie członkowskim

Państwa objęte unijną koordynacją w obszarze świadczeń emerytalno-rentowych

- Unijna koordynacja w zakresie świadczeń emerytalno-rentowych dotyczy państw członkowskich Unii Europejskiej (Austria, Belgia, Bułgaria, Cypr, Czechy, Dania, Estonia, Finlandia, Francja, Grecja, Hiszpania, Holandia, Irlandia, Litwa, Luksemburg, Łotwa, Malta, Niemcy, Polska, Portugalia, Rumunia, Słowacja, Słowenia, Szwecja, Węgry, Wielka Brytania, Włochy).
- Unijna koordynacja ma również zastosowanie w stosunkach z państwami nie będącymi członkami Unii Europejskiej, należącymi do Europejskiego Obszaru Gospodarczego (Islandia, Norwegia i Lichtenstein) oraz ze Szwajcarią.

Ustalanie prawa i obliczanie wysokości emerytur i rent podlegających koordynacji unijnej

W celu nabycia uprawnień do emerytury lub renty w danym państwie członkowskim konieczne jest spełnienie wszystkich warunków wymaganych do nabycia prawa do świadczeń.

Osoba, która posiada okresy ubezpieczenia w Polsce może ubiegać się o polskie świadczenia emerytalno-rentowe, o ile spełni warunki wymagane do nabycia prawa do świadczeń, wynikające z polskich przepisów emerytalno-rentowych.

Osoba, która była ubezpieczona (pracowała) w różnych państwach członkowskich np. w Polsce i w Grecji może ubiegać się o przyznanie emerytury lub renty jednocześnie z każdego z tych państw.

Świadczenia ustalane są równolegle przez instytucje ubezpieczeniowe w każdym z państw, w których osoba była ubezpieczona.

W każdym z tych państw muszą być jednak spełnione wszystkie warunki wymagane do nabycia uprawnień.

Złożenie wniosku w instytucji jednego z państw wystarcza, aby wszczęte zostały postępowania o przyznanie świadczeń we wszystkich państwach, w których zainteresowany był ubezpieczony. Data złożenia wniosku w instytucji danego państwa jest wiążąca dla wszystkich instytucji ustalających uprawnienia.

Ustalanie prawa i obliczanie wysokości emerytur i rent podlegających koordynacji unijnej

- Unijne przepisy o koordynacji mają na celu ułatwić spełnienie warunków wymaganych do nabycia prawa do świadczeń w poszczególnych państwach członkowskich, np. poprzez mechanizm sumowania (uwzględniania) okresów ubezpieczenia przebytych w państwach członkowskich.
- Jeżeli przepisy danego państwa wymagają do nabycia prawa do emerytury lub renty posiadania określonej długości okresów ubezpieczenia, instytucja ustalająca uprawnienia do świadczeń w danym państwie uwzględnia również okresy ubezpieczenia przebyte w innych państwach członkowskich.

Przykład

ZUS ustalając uprawnienia do emerytury mężczyźnie (urodzonemu przed 1.01.1949 r.) posiadającemu okres ubezpieczenia w Polsce wynoszący 21 lat oraz okres ubezpieczenia w Grecji wynoszący 4 lata, uwzględni (zsumuje) oba te okresy, co umożliwi spełnienie przez zainteresowanego warunku posiadania 25-letniego okresu składkowego i nieskładkowego wymaganego do nabycia prawa do polskiej emerytury.

Ustalanie prawa i obliczanie wysokości emerytur i rent podlegających koordynacji unijnej

Jeżeli prawo do świadczenia w danym państwie UE ustalone zostało z uwzględnieniem okresu ubezpieczenia lub zamieszkania przebytych w innych państwach członkowskich, świadczenie obliczane jest i wypłacane w **wysokości częściowej**, odpowiadającej proporcji okresów ubezpieczenia przebytych w danym państwie członkowskim w stosunku do łącznych okresów ubezpieczenia przebytych we wszystkich zainteresowanych państwach członkowskich.

Przykład

ZUS ustalił prawo do emerytury 65-letniemu mężczyźnie (ur. przed 1 stycznia 1949r.), posiadającemu okresy ubezpieczenia w Polsce wynoszące 21 lat oraz , okresy ubezpieczenia w Grecji wynoszące 4 lata

Ubezpieczony nie posiada 25-letniego okresu składkowego i nieskładkowego w Polsce - dla ustalenia prawa do emerytury konieczne jest uwzględnienie okresów ubezpieczenia przebytych w Grecji,

ZUS oblicza wysokość emerytury w dwóch etapach:

- obliczona zostanie teoretyczna (pełna) wysokość świadczenia jakie przysługiwałoby zainteresowanemu, gdyby cały 25-letni okres został przebyty w Polsce,
- następnie obliczona zostanie rzeczywista (częściowa) wysokość świadczenia z zastosowaniem proporcji okresów ubezpieczenia w Polsce do sumy okresów przebytych w Polsce i w Grecji ($\frac{21}{25}$ kwoty teoretycznej)

Instytucje grecka rozpatrzy wniosek o emeryturę i o ile ubezpieczony spełni warunki wymagane do nabycia prawa do emerytury greckiej, będzie otrzymywał dwie częściowe emerytury przyznane przez instytucje polską i grecką.

Kiedy wniosek o polskie świadczenia emerytalno-rentowe podlega rozpatrzeniu przez ZUS z zastosowaniem przepisów o unijnej koordynacji

Zakład Ubezpieczeń Społecznych jest właściwy do rozpatrzenia wniosku o świadczenia emerytalno-rentowe z zastosowaniem przepisów o unijnej koordynacji w odniesieniu do osób, które były pracownikami lub prowadzącymi pozarolniczą działalność na własny rachunek.

**Jednostka organizacyjna ZUS wyznaczona przez Prezesa
Zakładu do rozpatrywania wniosków o emeryturę lub rentę
podlegającą koordynacji unijnej
w stosunkach polsko-greckich**

Zakład Ubezpieczeń Społecznych – I Oddział w Łodzi
Wydział Realizacji Umów Międzynarodowych
ul. Zamenhofa 2, 90-431 Łódź

e-mail wrumlodz@zus.pl

Jednostka ta jest właściwa w odniesieniu do:

- osób posiadających wyłącznie polskie okresy ubezpieczenia, zamieszkałych w Grecji
- oraz
- osób posiadających łączone okresy ubezpieczenia polskie i zagraniczne, w tym ostatnio przebyte w Grecji, niezależnie od państwa ich zamieszkania.

Zasady składania wniosków o świadczenia emerytalno- rentowe z ZUS przyznawane z zastosowaniem przepisów o unijnej koordynacji

Wszczęcie w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych postępowania w sprawach emerytur i rent podlegających koordynacji unijnej następuje na podstawie wniosku zgłoszonego przez osobę zainteresowaną lub jej pełnomocnika do właściwej jednostki organizacyjnej ZUS.

Przyznanie polskich emerytur i rent następuje nie wcześniej niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek

Zasady składania wniosków o świadczenia emerytalno- rentowe z ZUS przyznawane z zastosowaniem przepisów o unijnej koordynacji

Wnioskodawca zamieszkały w Grecji

Wniosek o przyznanie emerytury lub renty na podstawie okresów ubezpieczenia przebytych w Polsce i w Grecji wnioskodawca zamieszkały w Grecji składa w greckiej instytucji ubezpieczeniowej. Instytucja grecka rozpatruje wniosek o świadczenie greckie oraz przekazuje do ZUS – do Wydziału Realizacji Umów Międzynarodowych w Oddziale w Łodzi – do rozpatrzenia - wniosek o świadczenia polskie.

Wniosek złożony w instytucji jednego z państw członkowskich, uważa się za wniosek o przyznanie tych świadczeń złożony w instytucjach wszystkich państw członkowskich, w których przebyte zostały okresy ubezpieczenia.

Osoba zainteresowana emeryturą z kilku państw członkowskich nie składa więc kilku oddzielnych wniosków o przyznanie świadczeń w instytucjach różnych państw, lecz jeden wniosek do instytucji jednego państwa (państwa zamieszkania). Wniosek ten jest wiążący dla wszystkich instytucji, w których zainteresowany był ubezpieczony.

Przekazywanie (transfer) emerytury lub renty z ZUS do państwa zamieszkania

- Emerytury i renty przysługujące z instytucji ubezpieczeniowej danego państwa osobom uprawnionym, zamieszkałym w innym państwie członkowskim, mogą być - na wniosek zainteresowanego - przekazywane do jego państwa zamieszkania.
- Przekazywanie przez ZUS polskich emerytur i rent osobom zamieszkałym w Grecji realizowane jest bezpośrednio drogą bankową

Dziękuję za uwagę

polecam stronę internetową

www.zus.pl

Tomasz Szabliński
Zakład Ubezpieczeń Społecznych